

**MÀSTER UNIVERSITARI EN ADVOCACIA
(BSM/UPF-ICAB)**

DRET CONCURSAL

Trimestre: Segon

Crèdits: 4 ECTS

Hores de dedicació de l'estudiant: 100 hores (24 hores de docència)

Llengua de docència: castellà

Docència: les sessions plenàries s'impartiran en format remot. Si la situació sanitària ho permet, tan aviat com sigui possible es retornarà a la docència 100% presencial a la seu de Balmes/Rosselló.

Coordinador de l'assignatura: Fernando Cerdá Albero

Dades de contacte:

- correu electrònic: ferran.cerda@upf.edu
- telèfon de contacte UPF: 93 542 1720

Professorat:

- **CARREÑO LEÓN, Antonio.** Advocat. Soci de Cuatrecasas.
- **CERDÁ ALBERO, Fernando.** Catedràtic de Dret Mercantil (UPF). Advocat. Soci de Cuatrecasas.
- **CERVERA MARTÍNEZ, Marta.** Magistrada. Audiència Provincial de Barcelona (Secció 15^a).
- **DÍAZ MUYOR, Manuel.** Magistrat. Audiència Provincial de Barcelona (Secció 15^a).
- **FERNÁNDEZ SEIJO, José María.** Magistrat. Audiència Provincial de Barcelona (Secció 15^a).
- **GARCÍA OREJUDO, Raúl Nicolás.** Magistrat. Jutjat Mercantil de Barcelona núm. 7.
- **GIL MONZÓ, Francisco Modesto.** Magistrat. Jutjat Mercantil de Barcelona núm. 6.
- **MERINO REBOLLO, Alfonso.** Magistrat. Jutjat Mercantil de Barcelona núm. 4.
- **RIBELLES ARELLANO, José María.** Magistrat. Audiència Provincial de Barcelona (Secció 15^a).
- **RÍOS LÓPEZ, Yolanda.** Magistrada. Jutjat Mercantil de Barcelona núm. 1.
- **SERRANO BARRIENTOS, Amagoia.** Magistrada. Jutjat Mercantil de Barcelona núm. 11.
- **TAGLIAVINI SANSÀ, Raimon.** Advocat. Soci de Uría Menéndez.

1. Presentació de l'assignatura

La docència de l'assignatura «Dret Concursal» pretén fonamentalment que els alumnes assoleixin un aprenentatge rigorós i pràctic de les institucions concursals, en atenció a les importantíssimes conseqüències jurídiques de la crisi econòmica dels darrers anys, particularment agreujada per la pandèmia de la Covid-19, així com al règim jurídic establert pel molt recent Text Refós de la Llei Concursal, aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2020, de 5 de maig, i que ha entrat en vigor l'1 de setembre de 2020.

Veritablement el nombre de concursos de creditors ha experimentat una tendència oscil·lant en els darrers vuit anys. Amb la darrera crisi econòmica, severa i generalitzada, la xifra màxima de concursos de creditors s'assolí l'any 2013, en el qual es declararen 9.937 concursos. durant els tres següents anys (2014-2016) es va percebre una recuperació de l'economia nacional, que es va traduir en la baixada progressiva de les declaracions de concursos: així, a l'any 2014 es va experimentar ja una caiguda del 26,74% en el nombre de concursos respecte del 2013; així mateix, l'any 2015 es produí una minva consecutiva del 21,08% respecte de xifres del 2014; i per la seva banda, l'any 2016 el nombre de concursos fou un 8,58% inferior al registrat l'any anterior. Tot i però, a partir de l'any 2017, aquesta tendència minvant s'ha invertit: en l'esmentat 2017 es produí un increment del 9,52% respecte de l'any 2016; a l'any 2018 també s'experimenta un augment de l'11,21% en relació amb l'any 2017; i l'any 2019 (amb dades publicades per l'INE, que són definitives fins el 2n trimestre) també s'ha produït un increment del 12,36% respecte del 2018.

Com és sabut, la situació de crisi econòmica s'ha agreujat extraordinàriament l'any 2020, per causa de la pandèmia provocada per la Covid-19. En relació amb això, no sobten les darreres xifres de declaracions de concursos publicades per l'INE en relació amb els dos darrers trimestres de 2020 (en especial, la disminució del 41,3% de les declaracions del 2n trimestre de 2020 respecte al mateix període de l'any 2019), doncs cal tenir molt present la present la normativa d'urgència amb implicacions concursals, dictada per raó de l'estat d'alarma pel Reial Decret 463/2020, de 14 de març. En concret, cal recordar l'exempció temporal del deure de sol·licitar el concurs voluntari (també en el cas de la comunicació preconcursal), així com la inadmissió (així mateix temporal) a tràmit de les sol·licituds de concurs necessari, previstes -primer- per l'article 43 del Reial Decret-Llei 8/2020, de 17 de març, i -després- per l'article 11 del Reial Decret-Llei 16/2020, de 28 d'abril. Un cop hagi expirat aquest lapse temporal el 31 de desembre de 2020, s'ha d'esperar, doncs, una allau colossal de sol·licituds de declaracions de concurs.

A aquesta consideració sobre la importància econòmica de les situacions d'insolvència se suma una perspectiva jurídica, que és aquella que aquí ens interessa: el Dret Concursal és una atalaia magnífica per analitzar el funcionament de les institucions del Dret Patrimonial, tant públic om privat, quan aquestes han de passar pel rigorós ban de proves que suposa la situació d'insolvència del deutor comú. Fa unes ratlles vaig fer referència al més que esperable increment de procediments concursals que es produirà l'ant 2021. A la qual cosa cal afegir que, per a més complicació, aquests procediments s'hauran de resoldran amb l'aplicació del nou Text Refós de la Llei Concursal.

Amb aquestes consideracions, l'objectiu d'aquesta assignatura rau en què els alumnes aprofundeixin en les institucions fonamental del Dret Concursal, i que aprenguin les tècniques per a la resolució de les nombroses controvèrsies jurídiques que es

plantegen en el fòrum, tot plegat des d'una perspectiva imminentment pràctica i orientada a l'exercici de l'advocacia.

Per aquesta raó, cal posar especial atenció a les solucions ofertes els Jutjats Mercantils i Audiències Provincials i molt particularment als criteris que, des de fa onze anys, ve establint la doctrina de la Sala Primera del Tribunal Suprem, així com la jurisprudència del Tribunal Superior de Justícia de la unió Europea en l'àmbit dels procediments d'insolvència europeus.

L'assignatura se centra en l'anàlisi del ja esmentat Text Refós de la Llei Concursal (aprovat pel Reial Decret Legislatiu 1/2020, de 5 de maig), a partir de la precedent Llei Concursal (Llei 22/2003, de 9 de juliol) i les seves reformes dutes a terme per la Llei 38/2011, de 10 d'octubre, per la Llei 14/2013, de 27 de setembre, per la Llei 17/2014, de 30 de setembre, per la Llei 9/2015, de 25 de maig, per la Llei 25/2015, de 28 de juliol, i per la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, així com tota la seva normativa de desenvolupament. També s'analitza el nou Reglament (UE) 2015/848, de 20 de maig de 2015, sobre procediments d'insolvència, que s'aplica de del 26 de juny de 2017.

Així doncs, l'assignatura discorre mitjançant l'aprenentatge de les regles que constitueixen el procediment concursal, es consideren també amb deteniment les institucions preconcursals o paraconcursals i, de manera cabdal, s'estudien les institucions pròpiament concursals.: des de la declaració del concurs i els seus efectes, passant per les operacions sobre la massa activa, crèdits contra la massa i crèdits concursals, les solucions del concurs (conveni i liquidació), fins arribar a la qualificació de concurs i la seva conclusió. També són objecte d'anàlisi els concursos internacionals (especialment en l'àmbit de la Unió Europea).

2. Competències que cal assolir (segons RD 775/2011)

E1. Posseir, comprendre i desenvolupar habilitats que permetin aplicar els coneixements acadèmics especialitzats adquirits en el grau, i concretament en l'àmbit de l'ordenament jurídic concursal, a la realitat canviant a la qual s'enfronten els advocats per evitar situacions de lesió, risc o conflicte en relació amb els interessos encomanats o el seu exercici professional davant de tribunals o autoritats públiques i en les funcions d'assessorament.

E2. Conèixer les tècniques dirigides a esbrinar i establir els fets en el si del procediment concursal, així com de les institucions preconcursals, especialment la producció de documents, els interrogatoris i les proves pericials.

E3. Conèixer i ser capaç d'integrar la defensa dels drets dels clients en el marc dels sistemes de tutela jurisdiccional nacionals i internacionals.

E10. Desenvolupar destreses i habilitats a fi de seleccionar l'estratègia correcta per a la defensa dels drets dels clients, en el si del procediment concursal i de les institucions preconcursals, tenint en compte les exigències dels diferents àmbits de la pràctica professional.

E11. Saber desenvolupar destreses que permetin millorar l'eficiència de la feina de l'advocat i potenciar el funcionament global de l'equip o institució en la qual la dugui a terme mitjançant l'accés a fonts d'informació, el coneixement d'idiomes, la gestió del coneixement i l'ús de tècniques i eines especialitzades.

E13. Saber exposar fets de forma oral i escrita, i extreure'n argumentalment conseqüències jurídiques, en atenció al context i el destinatari al qual vagin dirigides, d'acord en cada cas amb les modalitats pròpies del procediment concursal i, en el seu àmbit, de les institucions preconcursals. .

E14. Saber dur a terme treballs professionals en equips específics i interdisciplinaris, referits a la matèria concursal o preconcursal.

3. Continguts, programació i professorat

1ª sessió: 7-I-2021 (dijous), de 18:30 a 20:30 h.

- **Instituciones preconcursals:** acord extrajudicial de pagament, acord de refinançament: tipologia; comunicació preconcursal.
- Professor: **Francisco Modesto Gil Monzó.**

2ª sessió: 13-I-2021 (dimecres), de 16:30 a 18:30 h.

- **Procediment concursal i òrgans del concurs:** El procediment abreujat. L'incident concursal. Sistema de recursos. El jutge del concurs. L'administració concursal.
- Professor: **Alfonso Merino Rebollo.**

3ª sessió: 20-I-2021 (dimecres), de 16:30 a 18:30:

- **La declaració del concurs: pressupòsits:** Pressupòsit subjectiu. Pressupòsit objectiu. Pressupòsit formal. Pluralitat de creditors. Els concursos amb insuficiència de massa activa (remissió).
- Professor: **Raimon Tagliavini Sansa.**

4ª sessió: 22-I-2021 (divendres), de 18:30 a 20:30 h.

- **Efectes de la declaració del concurs (I):** Efectes sobre els crèdits. Efectes sobre els contractes: regles generals; regles especials (contractes de treball).
- Professora: **Marta Cervera Martínez.**

5ª sessió: 27-I-2021 (dimecres), de 18:30 a 20:30 h.

- **Efectes de la declaració del concurs (II):** Efectes sobre la persona del deutor i les seves facultats patrimonials. Efectes sobre les reclamacions i execucions.
- Professor: **José María Ribelles Arellano**

6ª sessió: 3-II-2021 (dimecres), de 18:30 a 20:30 h.

- **Determinació de la massa activa:** Accions de reintegració de la massa activa: en especial, l'acció rescissòria concursal. Separació de la massa activa.
- Professora: **Amagoia Serrano Barrientos.**

7ª sessió: 9-II-2021 (dimarts), de 18:30 a 20:30 h.

- **Crèdits contra la massa i crèdits concursals (massa passiva):** Crèdits contra la massa. Massa passiva: comunicació, reconeixement i classificació dels crèdits concursals. La llista de creditors.
- Professor: **Manuel Díaz Muyor.**

8ª sessió: 26-II-2021 (divendres), de 18:30 a 20:30 h.

- **Soluciones del concurso (I): el conveni concursal:** Continguts de la proposta de conveni. Sistemes d'acceptació de la proposta. Aprovació judicial del conveni. Compliment i incompliment.
- Professora: **Yolanda Ríos López.**

9ª sessió: 2-III-2021 (dimarts), de 18:30 a 20:30 h.

- **Soluciones del concurso (II): la liquidació:** Obertura de la liquidació. Efectes. Operacions de liquidació: especial consideració de la venda d'unitat productiva. Pagament dels crèdits.
- Professor: **Antonio Carreño León.**

10ª sessió: 4-III-2021 (dijous), de 18:30 a 20:30 h.

- **Qualificació del concurs:** Causes de culpabilitat del concurs. Pronunciaments de la sentència de qualificació culpable: en especial, eventual condemna dels administradors al pagament del dèficit concursal.
- Professor: **José María Fernández Seijo.**

11ª sessió: 9-III-2021 (dimarts), de 18:30 a 20:30 h.

- **Conclusió del concurs:** Causes de conclusió del concurs. El benefici de l'exoneració del passiu insatisfet. Reobertura del concurs.
- Professor: **Raúl Nicolás García Orejudo.**

12ª sessió: 18-III-2021 (dijous), de 18:30 a 20:30 h.

- **Concursos internacionals:** Àmbit d'aplicació del Reglamento (UE) 2015/848. El principi d'universalitat mitigada. El centre dels interessos principals del deutor. Competència judicial. Llei aplicable. Reconeixement i execució de resolucions.
- Professor: **Fernando Cerdá Albero.**

4. Avaluació

L'assistència a les sessions és obligatòria. L'absència a dues o més sessions sense causa justificada comportarà la pèrdua de dos punts en la qualificació final de l'assignatura.

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà mitjançant un examen final, que consistirà en la realització d'una prova tipus test, amb 20 preguntes, cadascuna de les quals tindrà 4 possibles respostes de les quals només una és correcta. Cadascuna de les respostes

correctes suma un punt. Cadascuna de les respostes incorrectes penalitza 1/3 de punt. Per superar l'assignatura cal obtenir, com a mínim, 10 punts (sobre base 20).

Si se suspengués l'assignatura, es podrà realitzar un examen de recuperació, del mateix tipus i amb els mateixos criteris d'avaluació que l'examen final.

5. Textos legales i bibliografia recomanats

A) NORMATIVA CONCURSAL

GENERAL

TRLRHL: Texto Refundido de la Ley Concursal, aprobado por el **Real Decreto Legislativo 1/2020, de 5-V** (BOE n. 127, de 7-V-2020).

Antecedentes:

LC: Ley 22/2003, de 9-VII, Concursal (BOE n. 164, de 10-VII-2003), modificada por:

- **Real Decreto-ley 3/2009, de 27-III**, de medidas urgentes en materia tributaria, financiera y concursal ante la evolución de la situación económica (BOE n. 78, de 31-III-2009),
- **Ley 38/2011, de 10-X** (BOE n. 245, de 11-X-2011),
- **Ley 14/2013, de 27-IX**, de apoyo a los emprendedores y su internacionalización (BOE n. 233, de 28-IX-2013),
- **Ley 26/2013, de 27-XII**, de cajas de ahorros y fundaciones bancarias (BOE n. 311, de 28-XII-2013),
- **Real Decreto-ley 4/2014, de 7-III**, por el que se adoptan medidas urgentes en materia de refinanciación y reestructuración de deuda empresarial (BOE n. 58, de 8-III-2014), convertido en **Ley 17/2014, de 30-IX** (BOE n. 238, de 1-X-2014),
- **Real Decreto-ley 11/2014, de 5-IX**, de medidas urgentes en materia concursal, convertido en **Ley 9/2015, de 25-V** (BOE n. 125, de 26-V-2015),
- **Real Decreto-ley 1/2015, de 27-II**, de mecanismo de segunda oportunidad, reducción de carga financiera y otras medidas de orden social (BOE n. 51, de 28-II-2015), convertido en **Ley 25/2015, de 28-VII** (BOE n. 180, de 29-VII-2015).
- **Ley 40/2015, de 1-X**, de Régimen Jurídico del Sector Público (BOE n. 236, de 2-X-2015).

LORC: Ley Orgánica 8/2003, de 9-VII, para la Reforma Concursal, por la que se modifica la Ley Orgánica 6/1985, de 1-VII, del Poder Judicial (BOE n. 164, de 10-VII-2003).

RD 1860/2004: Real Decreto 1860/2004, de 6-IX, por el que se establece el arancel de derechos de los administradores concursales (BOE n. 216, de 7-IX-2004).

RD 1333/2012: Real Decreto 1333/2012, de 21-IX, por el que se regula el seguro de responsabilidad civil y la garantía equivalente de los administradores concursales (BOE n. 241, de 6-X-2012).

RD 892/2013: Real Decreto 892/2013, de 15-XI, por el que se regula el Registro Público Concursal (BOE 3-XII-2013).

(anteriormente: **RD 685/2005:** Real Decreto 685/2005, de 10-VI, sobre publicidad de las resoluciones concursales y por el que se modifica el Reglamento del Registro Mercantil, aprobado por el Real Decreto 1784/1996, de 19-VII, en materia de publicidad registral de las resoluciones concursales (BOE n. 139, de 11-VI-2005).

- Parcialmente anulado por sentencia del Tribunal Supremo (sala 3ª, sección 6ª) de 28-III-2007 (BOE n. 139, 11-VI-2007).
- Reformado por Real Decreto 158/2008, de 8-II (BOE n. 35, de 9-II-2008).

CONCURSO EUROPEO

RUE 2015/848: Reglamento (UE) 2015/848 del Parlamento Europeo y del Consejo, **de 20-V-2015, sobre procedimientos de insolvencia** (DOUE n. L 141/19, de 5-VI-2015). Aplicable desde el 26-VI-2017.

B) BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

Se recomienda la consulta de los siguientes manuales, en los que además se recogen abundantes referencias bibliográficas sobre cada una de las materias:

- Ignacio ARROYO MARTÍNEZ/ Ramón MORRAL SOLDEVILA, *Teoría y práctica del Derecho Concursal*, Madrid, Tecnos, 2014.
- Manuel BROSETA PONT/Fernando MARTÍNEZ SANZ, *Manual de Derecho Mercantil*, 27ª edición, volumen II, Madrid, Tecnos, 2020.
- Faustino CORDÓN MORENO, *Proceso concursal*, 3ª edición, Cizur Menor, Aranzadi, 2012.
- Aurelio MENÉNDEZ/Ángel ROJO (directores), *Lecciones de Derecho Mercantil*, 15ª edición, Madrid, Civitas-Thomson Reuters, 2017.

- Fernando SÁNCHEZ CALERO/Juan SÁNCHEZ-CALERO GUILARTE, *Instituciones de Derecho Mercantil*, 37ª edición, volumen II, Cizur Menor, Aranzadi-Thomson Reuters, 2015.
- Enrique SANJUÁN / Ana Belén CAMPUZANO LAGUILLO, *El derecho de la insolvencia. El concurso de acreedores*, Valencia, Tirant lo Blanch, 2015.
- Rodrigo URÍA /Aurelio MENÉNDEZ, *Curso de Derecho Mercantil*, 2ª edición, volumen II, Madrid, Civitas, 2007.
- Francisco VICENT CHULIÁ, *Introducción al Derecho Mercantil*, 24ª edición, volumen II, Valencia, Tirant lo Blanch, 2020.

Resulta, asimismo, muy conveniente acudir a los artículos publicados en las dos revistas españolas especializadas en Derecho Concursal:

- *Anuario de Derecho Concursal (ADCo)*. ISSN: 1698-997X.
- *Revista de Derecho Concursal y Paraconcursal (RCP)*. ISSN: 1698-4188.